

1. Obiekt

588/4/ BUDYNEK MASZYNOWNI SZYBU CARNALL OB. ZABRZE II KWK ZABRZE - BIEL-
212 ZSOWICE 12/

2. Czas powstania

1870r, 1907 r

1913-15, 1928-30

3. Miejscowość

Z A B R Z E

4. Adres Zabrze, ul. Wolności 402

nr hipoteczny dz. nr 2044/113

5. Przynależność administracyjna

województwo katowickie

gmina miasto Zabrze pow. miejski

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Hindenburg

7. Przynależność administracyjna
przed 1 VI 1975

województwo katowickie

powiat miejski Zabrze

8. Właściciel i jego adres

KWK Zabrze - Bielszowice
ul. Lompy 11, Zabrze

9. Użytkownik i jego adres

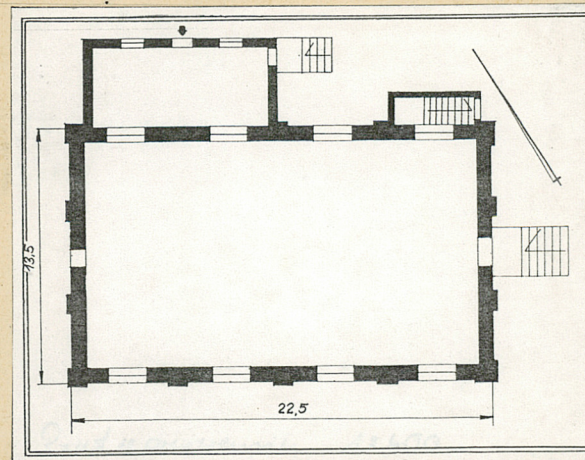
J.W.

10. Rejestr zabytków

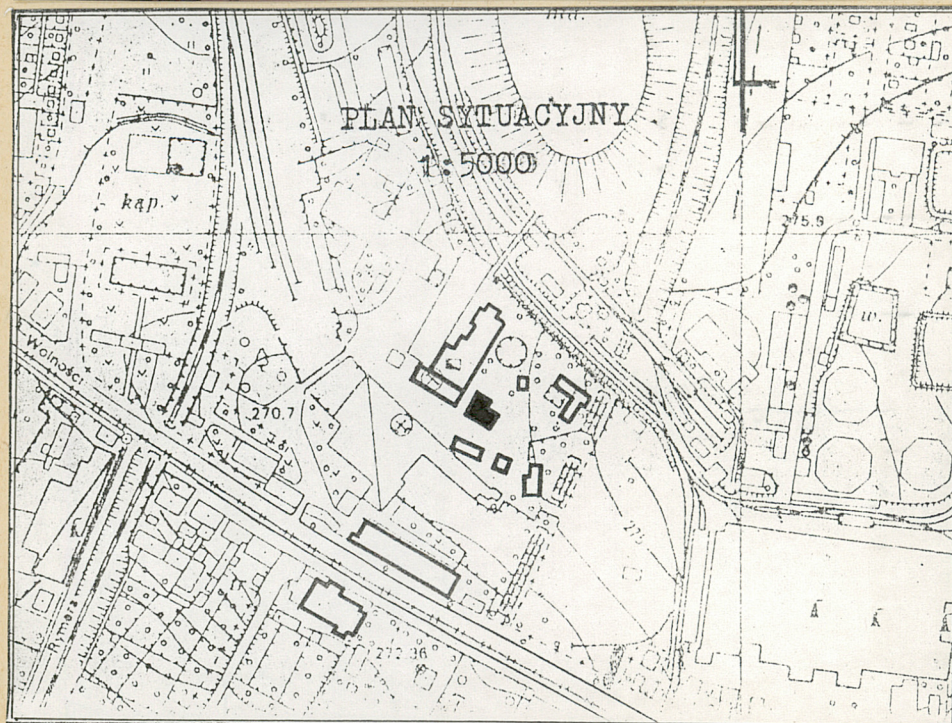
Nr 1538 data 20.12.1993

Widok z pd.

Rzut w przyziemiu. Skala 1:400

Kopalnia Królowa Luiza powstała w 1791 r. Początkowo wydobywano węgiel płytkimi szybami usytuowanymi na pd. od drogi Kronprinza (ob. Welności). W 1854 r. zaczęto głębienie szybów na pn.-zach. od dotychczasowej eksploatacji. Szyb Carnall wydrążono w 1870 r. do gł. 200 m. Prowadzono nim początkowo odwodnienie złóż, a później wydobywanie z ubogich pokładów na tym poziomie. Na pocz. XX w. pogłębiono go do 250 m. Od 1874 r. pracowało tu urządzenie wyciągowe parowe w maszynowni z wieżą wyciągową z kutego żelaza (unikalną?). W 1913 r. pogłębiono ponownie szyb do 500 m. Wtedy wybudowano nową wieżę i maszynownię wraz z maszyną parową bębnową dwucylindrową z 1915 r. wyprodukowaną w Prinz Rudolf Hutte z Dülmen. W 1928-9 r. przeprowadzono modernizację maszyny wyposażając ją w koło typu Koeppel. Zaopatrzone ją dodatkowo w urządzenia zabezpieczające (wyprod. przez Friedrich Wilhelm Hutte) oraz nowy regulator prędkości, głębokościomierz i odmierzacze poziomów. W 1935 r. wprowadzono nową sygnalizację. Przy przebudowie maszyny uległa poważnej przebudowie maszynownia. Praktycznie została postawiona na nowo od fundamentów. Od sch. pośrodku dostawiono doń dobudówkę z klatką schodową do piwnicy. W 1938 r. dostawiono drugi c.d. na wkładce

Budynek maszynowni szybu Carnall usytuowany w środkowej części zespołu, przy nadszybiu, po wsch. jego stronie.

Sciany w konstrukcji murowanej z cegły ceramicznej na zaprawie cementowo-wapiennej, nietynkowane,

Dach w konstrukcji stalowej z deskowaniem pełnym,

Dach z pokryciem eternitem falistym,

Posadzki ceramiczne,

Schody zewnętrzne, w konstrukcji murowanej, jednobiegowe,

Otwory okienne prostokątne ze ślusarką wielodzielną, wielopoziomową z uchylnymi kwaterami,

Otwory drzwiowe prostokątne ze stolarką dwuskrzydłową, pełną, w opierzeniu deskowym /także jednoskrzydłowe, współczesne w dobudówkach/

Rzut na planie prostokąta z dłuższymi bokami leżącymi na osi pn-zach, pd. wsch., poszerzonego w strefach narożnych z pn-wsch, parą dobudówek,

Bryła zwarta, dwukondygnacyjna, częściowo podpiwniczona /także kanały technologiczne/, z dachem dwuspadowym o spłaszczonym układzie połaci, nietynkowana. W przyziemiu wysoka partia cokołowa. Z pn-wsch. w strefach narożnych budynku, jednokondygnacyjne dobudówki /pn-zach, wyższa/ z dachami pulpitowymi.

Elewacja pd-zach. dwukondygnacyjna, czteroosiowa, symetryczna, z lizenami pomiędzy osiami łączonymi w strefie podokapowej pasem płaskiego muru. Pomiedzy lizenami, płytko cofnięte, wysokie pola. W osiach, w polach, pojedyncze wysokie otwory okienne ponad którymi trzy mniejsze we wspólnym rzędzie.

Elewacja pn-zach. o wysokości zgodnej, odpowiadającej pozostałym, trzyosiowa, symetryczna, z lizenami pomiędzy osiami. Lizeny połączone w strefie podokapowej pasem płaskiego muru, w linii podkreślającej profil załamania połaci dachowych. W osi środkowej, w polu lizen, dwa niewielkie prostokątne otwory technologiczne.

Elewacja pn-wsch. analogiczna w rozwiązaniu do elewacji pd-zach., z przysłoniętymi częściowo partiami podokiennymi w narożach przez niewielkie dobudówki.

<p>14. Kubatura 2756 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa 360 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne maszynownia</p>	<p>17. Użytkowanie obecne maszynownia</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Bieżące prace remontowe, zaślepienie deskami jednego otworu okiennego w elewacji zach.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>stan zachowania - dobry</p> <ul style="list-style-type: none"> - korozja rynien - wypłukane spoiny - ubytki szklenia 	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Należy objąć prawną ochroną.</p> <p>konieczne prace konserwacyjne przy ślusarce, systemie odprowadzania wody, pokryciu dachowym oraz parowej maszynie wyciągowej.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Archiwum Państwowe Gliwice, zespół BGw.D. Zabrze nr 319,
zesp. Preussag nr 142, zesp. Z4PW Zabrze nr 136
Materiały archiwalne w oddziale TM KWK Zabrze - Bielszowice
Kartoteka środków trwałych KWK Zabrze - Bielszowice

22. Bibliografia

J. Jarow, Z dziejów kop. Zabrze (w) Kroniki Miasta Zabrze
nr 7 1974 r
Jahrbuch für den Oberbergamtsbezirk Breslau, Kattowitz-
Breslau-Berlin 1913

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne *Karta zab. uch. dla maryny rybackiej wyk. St. Janurzewski*
16 (str 1)
Zob. karta zespołu

25. Opracował

mgr P. Wybraniec, mgr inż A. Szewczyk

09.1993r

tekst

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki

mgr inż A. Szewczyk

09.1993

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr.

mgr P. Wybraniec

09.1993r

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów

PSOz O)W Katowice

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO!

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki *2 wkl.*

1. Miejscowość Z A B R Z E	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) MASZYNOWNIA SZYBU CARNALL OB. ZABRZE II KWK ZABRZE	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) C.d. historii i zdjęcia
-------------------------------	---	---

c.d.

budynek mieszczący biuro oraz pomieszczenia socjalne. Brak danych dot. autora obiektu.
Obiekt przemysłowy o cechach modernizmu.

c.d. opisu

Elewacja pd-wsch. dwukondygnacyjna, trzyosiowa, symetryczna, z lizenami pomiędzy osiami. Lizeny połączone w strefie podokapowej pasem płaskiego muru w linii odpowiadającej profilowi załamania połaci dachowych. W osi centralnej, otwór drzwiowy przy którym murowany podest ze stopniami schodów. W drugiej kondygnacji, w polach lizen, rząd niewielkich otworów okiennych w układzie potrójnym.

Wnętrze w części zasadniczej jednoprzestrzenne z zachowaną okładziną ceramiczną ścian i posadzki. W pomieszczeniu sprawne urządzenie wyciągowe- maszyna parowa zbudowana w Eisenhütte Prinz Rudolph Dülmen, z 1915 r.

Instalacje: elektryczna, wod-kan, system zasilania parą maszyny wyciągowej,

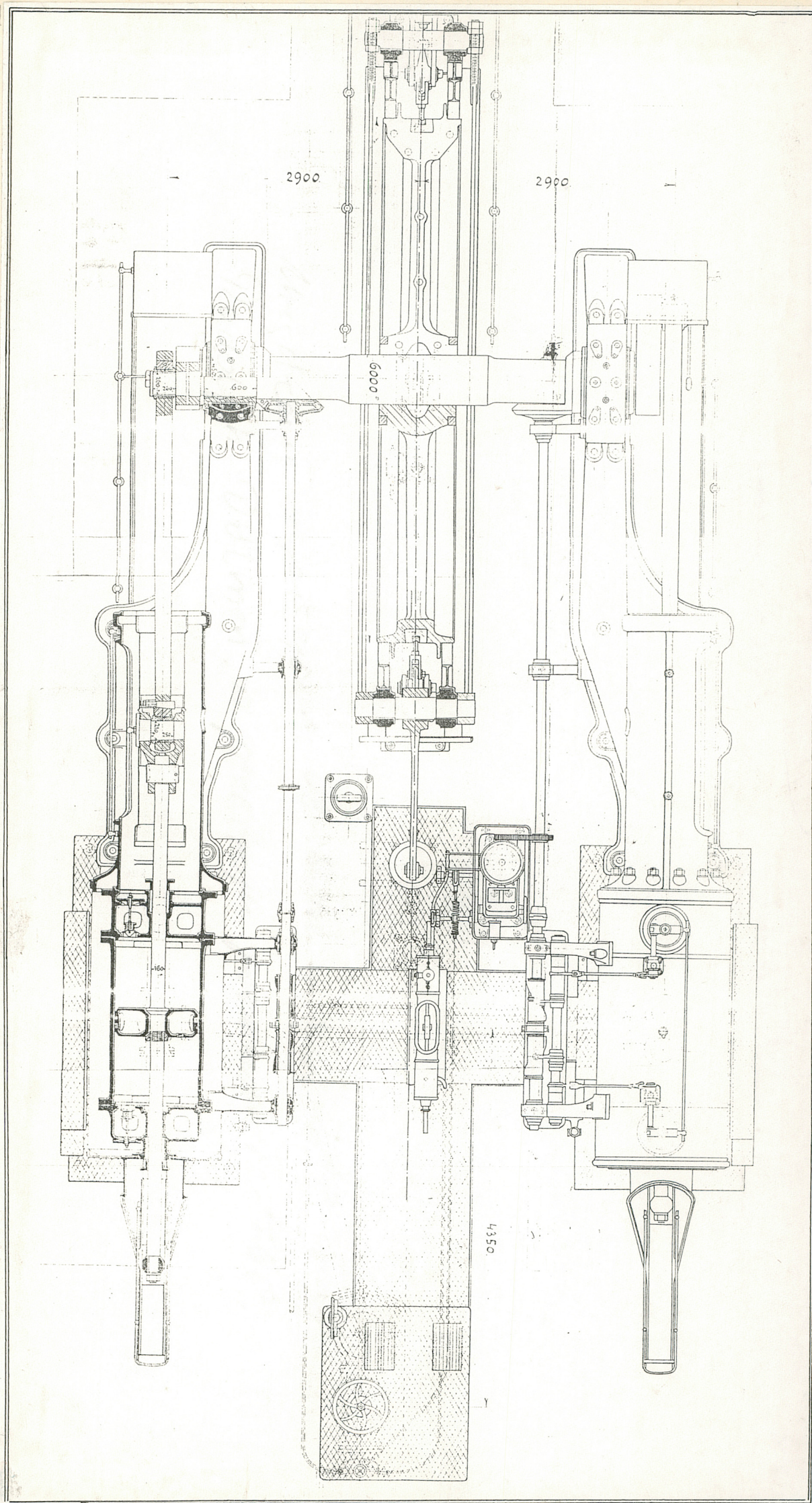
Widok
z zach.

Widok
ze wsch.

Parowe urządzenie wyciągowe zbudowane w Eisenhütte Prinz Rudolph Dülmen
1915 r. Rzut w skali 1:60.

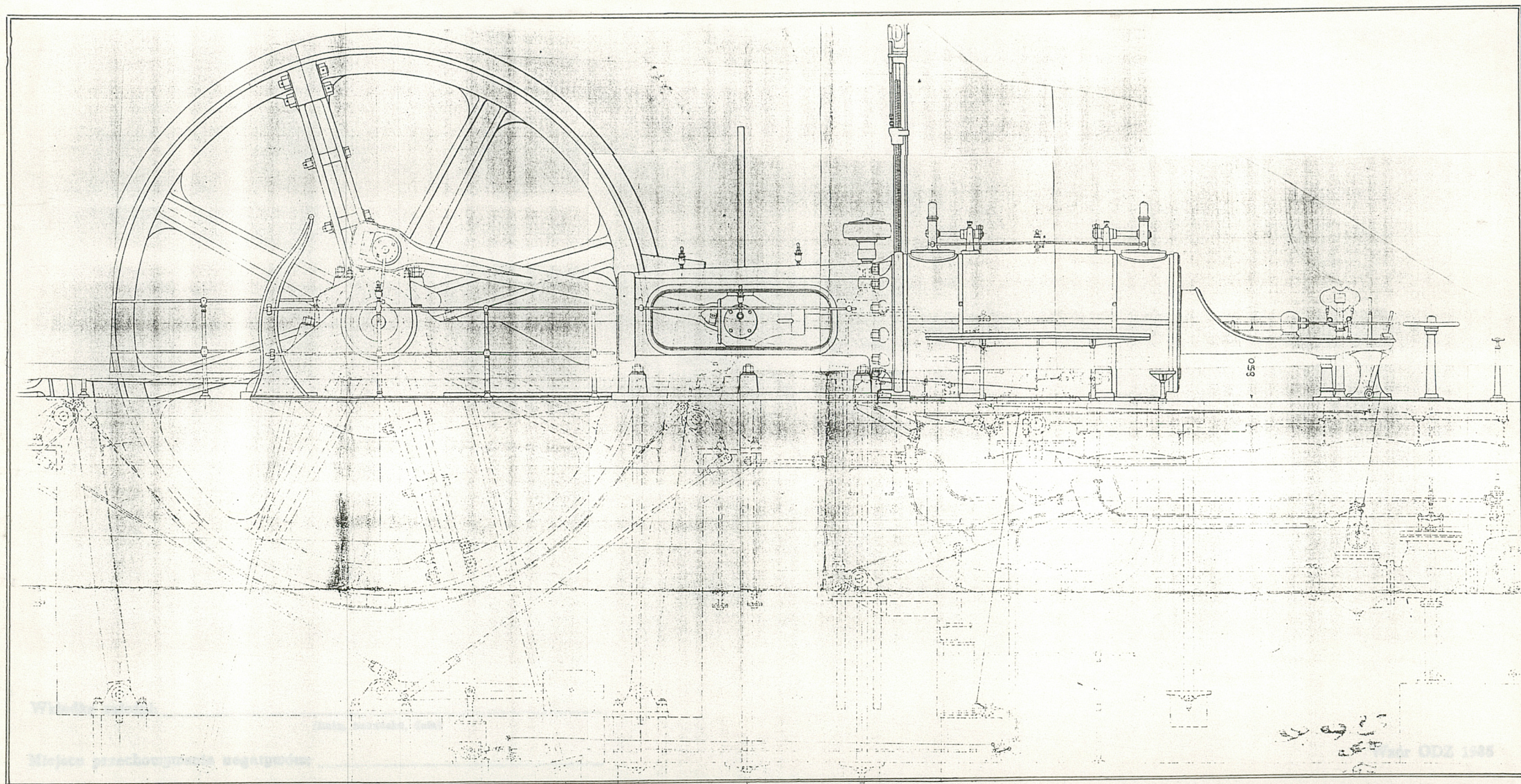

1. Miejscowość
Z A B R Z E

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)
MASZYNOWNIA SZYBU CARNAILL
OB. ZABRZE II KWK ZABRZE

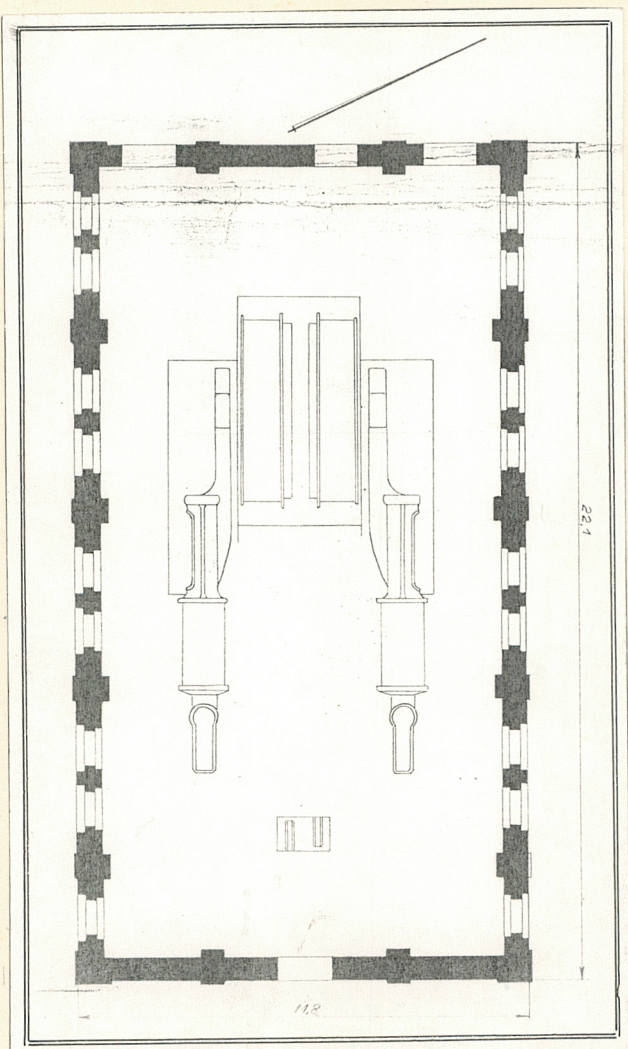
3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
Plany

Parowe urządzenie wyciągowe. Widok boczny. Skala 1:60

CZYNNA MASZYNA PAROWA WYCIĄGOWA z 1915r. prod. Fritz Rudolf Hütte z Dülmen

Maszynownia Szybu Carnalli wg. stanu sprzed 1928 r.
Rzut w przyzwieniu. Skala 1:200.